

CONSOLIDARE, RESTAURARE ȘI AMENAJARE PALATUL CULTURII IAȘI (ETAPA I-A)

Adrian PUIȘORU*

Cuvinte cheie: *Palatul Culturii Iași, amenajare, restaurare, conservare*

Keywords: *Palace of Culture Iasi, building, restoration, conservation*

Abstract

The analysis of the actual state of the building has identified several aspects which caused appearance of deteriorations. One of them is represented by the faulty disposal of rooms at the upper floors such as:

- Storage rooms with loads on very large floors, wood storage rooms, ethnographic installations, ferrous materials;*
- Big concentrated forces: statuary groups, marble monuments, massive exhibits.*

Consolidating the load-bearing walls of the building, according to the decision and the intervention strategy, consists of remaking the continuity of the masonry by interweaving and/or injecting the cracks, simultaneously with the execution of a network made of ferro-concrete beams partially or totally included in the mass of brick masonry and lamellar cores from armored coatings connected to the frame.

Istoric

Palatul Culturii recunoscut ca efigie a orașului Iași, este considerat, prin stilul său neogotic ca fiind una dintre ultimele expresii ale romantismului în arhitectura oficială, un adevărat cântec de lebedă al spiritului veacului trecut. Palatul se înalță, în parte, peste ruinele curților domnești medievale, menționate documentar în 1434. Palatul de Justiție și Administrativ a fost construit pe locul unei clădiri de dimensiuni similare, destinate aceluiași scop, adică actului dreptății. Semețul Palat al Culturii avea să-și facă loc în peisajul molcom al Iașilor în anul 1925, după 19 ani în care s-a construit și reconstruit neîntrerupt.

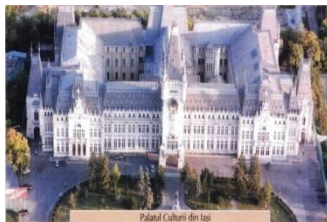
Discuțiile în vederea începerii uriașei construcții au început în 1904. Totul a fost legat de pierderea statutului de capitală a Iașiului, prin renunțarea din vremea „Unirii mici”, de la 1859, când „trebile țării” se mută la București. În prima sa vizită în orașul de pe Bahlui, după ce acesta n-a mai fost capitală, regele Carol I a fost plăcut surprins de tot ceea ce cultura lăsase în orașul moldav. De aceea, la plecare, a promis că va sprijini Iașiul să se mențină măcar ca o capitală culturală și spirituală a țării. „Pentru că nu mai exista vechiul Palat Administrativ, ars în 1878, Carol I le-a promis ieșenilor sprijin pentru realizarea unui Palat Administrativ și de Justiție. Construcția a început în 1906, dar a fost întreruptă în timpul Primului Război Mondial, când acolo au fost încartiruite trupele, iar imobilul neterminat a devenit spital de campanie. După

* Cercetător dr.ing., Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași

război, distrugerile au fost masive, de aceea constructorii au trebuit s-o ia de la capăt. Fondurile destinate construcției au fost alocate de Fundațiunea „Carol I”.



Fațada principală



Vedere de sus



Fațada principală (dreapta)

Discuțiile în vederea începerii uriașei construcții au început în 1904. Totul a fost legat de pierderea statutului de capitală a Iașiului, prin renunțarea din vremea „Unirii mici”, de la 1859, când „trebile țării” se mută la București. În prima sa vizită în orașul de pe Bahlui, după ce acesta n-a mai fost capitală, regele Carol I a fost plăcut surprins de tot ceea ce cultura lăsase în orașul moldav. De aceea, la plecare, a promis că va sprijini Iașiul să se mențină măcar ca o capitală culturală și spirituală a țării. „Pentru că nu mai exista vechiul Palat Administrativ, ars în 1878, Carol I le-a promis ieșenilor sprijin pentru realizarea unui Palat Administrativ și de Justiție. Construcția a început în 1906, dar a fost întreruptă în timpul Primului Război Mondial, când acolo au fost încartiruite trupele, iar imobilul neterminat a devenit spital de campanie. După război, distrugerile au fost masive, de aceea constructorii au trebuit s-o ia de la capăt. Fondurile destinate construcției au fost alocate de Fundațiunea „Carol I”.

Din anul 1955, edificiul își încetează funcția de Palat de Justiție, fiind destinat unor instituții de cultură ale orașului Iași. Astăzi, Palatul găzduiește patru mari muzee (Istorie, Științei și tehnicii, Artă și Etnografie) reunite în cadrul Complexului Muzeal Național „Moldova”. În cadrul Complexului mai funcționează Centrul de Cercetare, Conservare și Restaurare a Patrimoniului Cultural.

Muzeul de Istorie a Moldovei este continuatorul Muzeului de Antichități, înființat de Orest Tafrali, în 1916, pe lângă universitatea ieșeană. În secția de Istorie veche sunt ilustrate paleoliticul și neoliticul – cu celebrele vase pictate, aparținând culturii Cucuteni – epoca bronzului, perioada daco-romană și cea prefeudală, corespunzătoare formării poporului român. De asemenea există epocile medievală, modernă și contemporană.

Muzeul Științei și Tehnicii „Ștefan Procopiu” are următoarele secții:

- *Energetica*, o însemnată colecție de motoare și exponate legate de istoria electricității la Iași;
- Secția *Înregistrarea și redarea sunetului* oferă ocazia unei adevărate călătorii în istoria muzicii mecanice, printre casete muzicale, orchestroane, gramofone și patefoane, majoritatea în bună stare de funcționare. Este o colecție unică în țară;

Muzeul Etnografic al Moldovei, mărturie a civilizației tradiționale românești, a fost întemeiat în 1943 de către Ion Chelcea. Este unul dintre cele mai bogate și mai bine organizate muzee de acest fel din România. Majoritatea exponatelor sunt foarte vechi, vârsta lor depășind adesea, 100 de ani. Colecția de instalații populare din lemn

(pive și vâltori pentru prelucrat sumane, prese de ulei etc.) este cea mai veche din țară, având acest profil. De asemenea în expoziție există săli rezervate prelucrării lemnului, ceramicii populare și meșteșugul țesutului). De un interes deosebit sunt cele două interioare de locuințe țărănești, din zonele Bucovina și Iași, precum și sala datinilor și măștilor de Anul Nou, purtând numele etnologului Petru Caraman. Circuitul muzeului conține și colecțiile de scoarțe și costume populare din diverse zone ale Moldovei;

Muzeul de Artă din Iași este cea mai veche pinacotecă din țară, ea fiind înființată de la 1860, pe lângă prima Universitate modernă românească. În *galeria de artă universală*, picturile sunt grupate pe școli naționale: italiană și spaniolă, flamandă și olandeză, franceză, germană, austriacă și rusă. În *Galeria de artă românească*, operele „școlii naționale” sunt expuse cronologic, începând de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, până astăzi.

În cadrul Palatului Culturii mai funcționează Sala H. Coandă, Sala Voievozilor și Sala Tafrali.

Descrierea degradărilor și a intervențiilor anterioare

Din analiza stării actuale a edificiului se pot sistematiza următoarele defecte care au condus la apariția degradărilor:

Disponerea defectuoasă a unor încăperi la etajele superioare, cum ar fi:

- depozite cu încărcări foarte mari pe planșee: depozite de materiale lemnoase, instalații etnografice, materiale feroase etc.;
- forțe concentrate mari: grupuri statuare, monumente de marmură, expozate masive.



Tencuieli deteriorate la fațada principală

În unele zone s-au înregistrat tasări și deplasări ale pardoselilor.

S-au constatat infiltrații puternice de apă meteorică la nivelul superior și o degradare a elementelor structurale.

Elemente ca balcoane, frize, alte elemente arhitectonice erau puternic afectate de degradări, fiind în pericol de prăbușire.

Planșeele având mai multe soluții constructive cum sunt planșeele pe grinzi de lemn, planșeele pe grinzi din profile metalice și bolțișoare de zidărie prezentau o serie mare de degradări: fisuri transversale, longitudinale și la 45°, desprinderi de pereții portanți, coșcoviri ale tencuielii.

Podestele intermediare ale scărilor de acces prezentau fisuri. Scările de acces secundare cât și cele principale aveau fisuri în pardoseala nivelului inferior cât și în podestul intermediar.

Ca degradări ale pereților s-au constatat fisuri verticale și orizontale la 45°, fisuri de tip pânză de păianjen, fisuri verticale pe toată înălțimea pereților, degradări datorită infiltrațiilor de apă, executarea de goluri de uși, fără a se lua măsuri de bordare specifice, închiderea cu zidărie a unor goluri de uși fără țeserea zidăriei etc.

La nivelul subsolului au fost constatate străpungeri ale elementelor structurale pereți, grinzi, grinzi metalice de către traseele conductelor de agent termic.

Intervențiile asupra monumentului s-au desfășurat în decursul existenței sale datorită apariției unor degradări cauzate de fundațiile neomogene, de adâncimi diferite, a lungimii mari a construcției fără rost de tasare și sistemelor constructive diferite. Fundațiile s-au consolidat în anul 1935 în partea de sud-vest și sud-est a construcției prin subzidiri. Procesul de degradare a continuat iar după cutremurul din 1940 degradările s-au amplificat și au apărut și altele noi. Între anii 1953 – 1977 s-au efectuat lucrări de intervenție și reparații capitale.



Deteriorări la Turnul cu ceas

În urma cutremurului din 1977 s-au constatat următoarele avarii: ruperea zidului longitudinal al aripei de est de structură până la nivelul planșeului, fisuri și crăpături în arce, bolți și zidărie, evidențierea prin fisuri a golurilor modificate, fisurarea ornamentației de ipsos, deformări și deplasări la șarpantă. Din aceste motive s-a intervenit prin executarea unor centuri și buiandrugi din beton armat, cămășuirea unor arce, montarea de tiranți, practicarea de noi goluri pentru amenajări în cadrul muzeului, desfaceri și refaceri de ziduri puternic avariate, cămășuirea pilaștrilor de la turnuri și intrări. O serie de lucrări au rămas nefinalizate, cum ar fi: consolidarea turnurilor de colț posterior, înlocuirea învelitorii, reparația unor ziduri transversale în zona de sud. Degradările s-au accentuat după cutremurul din 31 august 1986. Astfel au apărut fisuri și crăpături, chiar degradări importante în pereți, tavane, elemente ornamentale. După cutremurul din 1990 au fost luate o serie de alte măsuri de consolidare, în special în zona aripei de sud a clădirii, la turnurile de colț. Astfel în anul 1996 s-au cămășuit la interior aceste turnuri de colț de pe fațada posterioară și în

anii 1997-1998 s-au făcut subzidiri la fundațiile adiacente acestor turnuri, pe o lungime de circa 40 de metri.



Deteriorări la etajul I

Lucrări de consolidare

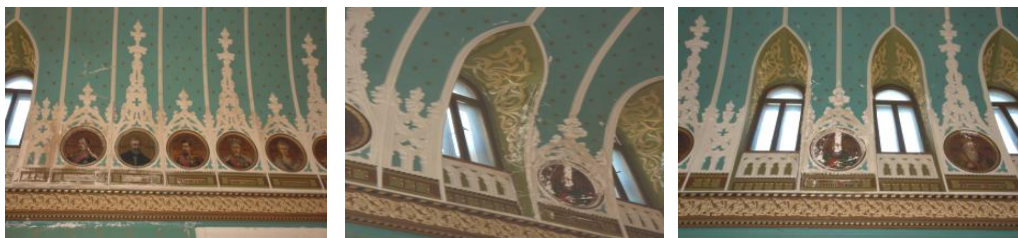
Consolidarea pereților portanți ai clădirii, au constat în refacerea continuității zidăriei prin țeserea și/sau injectarea fisurilor, concomitent cu realizarea unei rețele alcătuită din centuri de beton armat înglobate parțial sau total în masa zidăriei de cărămidă și sâmburi-lamelă din tencuieli armate conectate la suport. Centurile din beton armat plasate sub planșeele suprastructurii și elementele verticale de legătură, tip lamelă, s-au realizat astfel:

- numai la interior – în cazul pereților exteriori de fațadă;
- pe ambele fețe – în cazul pereților interiori.

Centurile plasate sub planșeele suprastructurii s-au executat în alveolă înecate în zidărie. Centurile s-au conectat de zidărie cu conectori metalici. Eclisele pereților interiori, înecate în grosimea peretelui, s-au conectat între ele prin conectori pătrunși. Tencuiala din eclisele propuse este de clasa M 200 și s-a aplicat pe perete cu presiune din mistrie, în straturi succesive, după care s-a nivelat

Continuizarea barelor din elementele verticale în dreptul planșeelelor s-a realizat prin însăși centura de la baza acestora cu prevederea lungimilor de ancorare, astfel:

- în cazul planșeelelor pe grinzi metalice și lemn, ocolind grinzile de lemn prin graifuirea armăturilor;
- în cazul planșeelelor pe grinzi metalice și bolțișoare de cărămidă sau beton simplu, armăturile își păstrează traseul vertical, cele care pică în dreptul grinzilor metalice fiind conectate de profil prin intermediul unor platbande de fixare. Pentru realizarea conectării dintre peretele din zidărie de cărămidă și elementele de ductilizare, rosturile zidăriei s-au deschis pe 2-3 cm, s-a curățat suprafața cu jet de aer comprimat pentru înlăturarea prafului, s-a umectat cu 24 de ore înainte de aplicarea soluțiilor de intervenție. Mortarul M 200 s-a aplicat cu presiune pe suprafață în straturi consecutive, până la obținerea grosimii de 4-5 cm.



Deteriorări în Sala Voievozilor

În cadrul lucrărilor de consolidare s-au injectat în prealabil fisurile existente.

Stâlpii realizați din profile metalice și umplutură din zidărie de cărămidă s-au consolidat înlăturându-se umplutura de cărămidă, montându-se frete și armături longitudinale conectate prin conectori chimici în planșeul de la cota 0,00, iar în pod s-au conectat la sistemul de grinzi metalice existente, dispuse la partea superioară.

Lucrările de consolidare s-au executat în perioada 2008 – 2011.